

YTTRANDE
Dnr 23/0041
Stockholm den 2023-05-12

Försvarsdepartementet
Diariern Fö2023/009373

Remiss: Europeiska kommissionens förslag till förordning om stöd för ammunitionsproduktion (ASAP) KOM (2023) 237

Sieps har, med snäv tidsram, ombetts yttra sig över kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om inrättande av en akt till stöd för ammunitionstillverkning.

Sieps delar kommissionens bild av att det i nuläget föreligger ett behov av att säkerställa att de europeiska producenterna av ammunition ges möjligheter att öka sin produktionskapacitet med anledning av det förändrade säkerhetspolitiska läget, för att medlemsstaterna ska kunna säkerställa att EU:s resoluta och sammanhållna stöd till Ukraina kan fortsätta. Att koordinera detta med gemensamma insatser på europeisk nivå ter sig generellt sett rimligt i ljuset av det förändrade säkerhetsläget.

Sieps noterar dock att förslaget har tagits fram med särskilt stor skyndsamhet – förvisso med stöd från både Europaparlamentet och ministerrådet. Detta ger anledning att påpeka några områden där mer analys kan behövas inför de stundande förhandlingarna på medlemsstatsnivå och i EU:s institutioner. Den fördjupade analysen ter sig särskilt viktig i ljuset av att kommissionen varken har genomfört någon konsekvensanalys eller några samråd, under motiveringen att lagstiftningen är brådskande och rör frågor av politiskt känslig karaktär.

För det första gör Sieps bedömningen att medlemsstaterna – som bär det yttersta ansvaret för de egna ländernas nationella säkerhet – noggrant bör utreda vilka kriterier som kommissionen ska tillämpa vid bedömningar av vilka ordrar som kan prioriteras (artikel 14). Sieps noterar att medlemsstaten där företaget är etablerat ska ge sitt samtycke till att kommissionen gör en prioriteringsklassad order, men bedömer att kommissionens kriterier för prioriteringsklassningen kan behöva vara tydligare för att motverka godtyckliga bedömningar. Medlemsstaternas rykte inom unionen kan potentiellt skadas om de inte ger samtycke vid förfrågan, varför det finns skäl att säkerställa att det finns samsyn mellan medlemsstaterna om

Sieps är en statlig myndighet som tar fram forskningsbaserade analyser i europapolitiska frågor. Målgruppen är i första hand svenska beslutsfattare på olika nivåer. Arbetet sker i samarbete med svenska och internationella forskare.

vilka kriterier som gälla. Medlemsstaterna bör också i samråd med kommissionen diskutera om det krävs ökade resurser inom kommissionen för att kunna hantera detta nya uppdrag.

För det andra gör Sieps bedömningen att effekterna för företagens näringsfrihet bör utredas ytterligare. Kommissionen påpekar att varken konsekvensanalys eller samråd har genomförts, men argumenterar ändå för att förslaget är förenligt med EU-stadgans skydd för näringsfrihet. Förslaget innebär ingrepp i företagens avtalsfrihet, bland annat genom att det uppmanar medlemsstaterna att undanta företagens möjligheter att i sina avtal med tredje part medge skadeståndsskyldighet vid avtalsbrott (skäl 36). Detta kan potentiellt leda till ekonomisk skada för de europeiska företagen vars kunder (såväl privata som offentliga) kan välja att köpa sina varor från producenter utanför EU. Sieps bedömer också att det kan finnas behov av att tydliggöra vad som avses med rättvist och rimligt pris (Artikel 14).

För det tredje understryker kommissionens förslag enligt Sieps behovet av att EU inom rimlig tidshorisont diskuterar hur en särskild nödlagstiftning på europeisk nivå skulle kunna se ut. I kommissionens förslag görs bedömningen att det rör sig om en ammunitions-kris, att lagstiftningen är brådskande och att det rör sig om politiskt känsliga frågor. I förordningens skäl (nummer 53) föreslås vidare att undantag görs från de nationella parlamentets rätt att göra subsidiaritetsprövningar.

Slutligen bedömer Sieps att artikel 15 punkten 5 om EU-domstolens roll bör strykas, eftersom det är en självklarhet att EU:s konstitutionella bestämmelser gäller i tillämpningen av förordningen.

Sammanfattningsvis styrker Sieps det underliggande syftet med kommissionens förslag, det vill säga att säkerställa en europeisk produktionskapacitet för ammunition med syftet att fortsätta EU:s resoluta stöd till Ukraina. Det finns dock anledning att påpeka att påskyndad lagstiftning, med potentiellt negativa effekter för EU:s demokratiska system endast bör användas i yttersta nödfall och i enlighet med särskild nödlagstiftning.

I detta ärende har Göran von Sydow beslutat. Anna Wetter Ryde har varit föredragande.

Göran von Sydow
Direktör